

Lisans Düzeyinde Eğitim Alan Turizm Öğrencilerinin Etik Yargılarının İncelenmesi*

Examining Ethical Judgments of Tourism Students Who Study At Undergraduate Level

Arş. Gör. Ferhat ŞEKER

Mersin Üniversitesi
Turizm Fakültesi
E-posta:ferhatseker@mersin.edu.tr

Doç.Dr. Kamil UNUR

Mersin Üniversitesi
Turizm Fakültesi
E-posta:kunur@mersin.edu.tr

Öz

Toplumların bilinç düzeylerinin artmasıyla birlikte etik kavramı ayrıntılı olarak ele alınmaya ve değerlendirilmeye başlanmıştır. Hizmet sektörü içerisinde yer alan ve insan etkileşiminin yoğun olduğu turizm sektöründe, hizmet kalitesi ve sürdürülebilirlik çerçevesinde etik kavramının ön planda tutulması gerekmektedir. Bu nedenle gelecekte bu sektörde aktif bir şekilde görev alacak günümüzün turizm bölümü öğrencilerinin etik yargılarının incelenmesi de önemli hale gelmektedir. Buradan hareketle çalışmanın amacı lisans düzeyinde eğitim alan turizm öğrencilerinin etik yargılarının bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Veriler, oluşturulan bir anket yardımıyla Mersin Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesinin Turizm Fakültelerindeki öğrencilerden toplanmıştır. Analizler, kullanılabilir 503 anket üzerinden yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin etik yargılarının cinsiyete, ailenin gelir seviyesine, anne baba tutumuna, annenin eğitim seviyesine, sınıflarına ve büyüdükleri yere göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Ayrıca Mersin Üniversitesi ile Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencileri arasında öğrenci etik yargıları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ancak öğrencilerin etik yargıları, babalarının eğitim seviyesine göre farklılık göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: Etik, Öğrenci Etiği, Turizm Öğrencisi

Abstract

The concept of 'ethics' has begun to be handled and evaluated in detail with the increasing awareness of the societies. In the tourism sector, which is located in the service sector and in which human interaction is intense, concept of ethics need to be kept the in the front line in terms of quality of service and sustainability. For this reason, it becomes important to examine the ethical judgments of today's students of tourism department who will actively be employed in this sector in the future. Based on this, the purpose of this study is examining the ethical judgments of tourism students, who study at undergraduate level, according to some variables. The data were collected from the students at Mersin University and Selçuk University Tourism Faculty with a survey which is prepared by researchers. The analyses were made over 503 surveys that were usable. According to the analyses results, the ethical judgments of the students show significant differences according to gender, their classes, the environment where they grew up, income level of the family, attitude of the parents and educational level of the mother. In addition, significant differences were found between Mersin University and Selçuk University Tourism Faculty students' ethical judgments. However, the ethical judgments of the students do not show differences according to the educational levels of their fathers.

Key Words: Ethics, Student's Ethics, Tourism student.

* Bu çalışma VI. Ulusal, II. Uluslararası Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumunda 14-15- Nisan 2017 tarihinde sunulan bildiriye Konya Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi Öğrencilerinden toplanan verilerin eklenerek genişletilmiş halidir.

1. Giriş

Etik sözcüğü, Yunanca “karakter” anlamına gelen “ethos” sözcüğünden türetilmiştir. Ethos’tan türetilen “ethics” kavramı da, ideal ve soyut olana işaret ederek, toplumlarda istenecek yaşamı bulma yönünde gayret sarf etmeyi ifade eder (Şimşek vd., 2011). Etik, iki farklı anlamda kullanılan bir kavramdır. Bunlardan birincisi, alışkanlık, töre, gelenek anlamlarına gelmektedir. İkinci kullanımına göre ise; eylemde bulunan kişi, ona gelen eylem kurallarını ve değer ölçülerini sorgulayarak uygulayan, kavrayarak ve üzerinde düşünerek talep edilen doğruyu gerçekleştirmek için onları rutine dönüştüren kişidir (Pieper, 1999: 30). Bu çalışmada etik kavramı, ikinci kullanımıyla ele alınmıştır. Öte yandan sıkça yerine kullanılan ahlak kavramı daha çok bireysel olup kültürden kültüre değişebiliyorken etik kavramı evrensel felsefi prensiplere dayanır. Etik kavramı geniş anlamıyla, iyiyile kötünün birbirinden ayrılması için ölçütler koyan, bireyleri ve grupları yönlendirici ilkeler ve standartlar koyan, neyin yapılacağına, neyin isteneceğinin, neye sahip olunacağına bilinmesi, neyin doğru neyin yanlış olduğu hususunda kişilerin davranışlarını yönlendiren değerler ve ilkeler bütünüdür (Cevizci, 2002: 3).

Etik konular, insanın eylemlerini, eylemin gerçekleştirildiği koşulları, eylemin yöneldiği amaçları, eylemin sonuçlarını, eylemin doğruluğunu ya da yanlışlığını, doğru olan eylemin de doğruluğunun temellendirilmesini kapsamaktadır (Usta, 2010: 164). Dolayısıyla etik çalışmaları da, insan davranışlarının doğruluğunu ya da yanlışlığını değerlendirmede kullanılan standartlarla ilgilidir.

MacIntyre’ye göre yüzyıllar içerisinde gelişen ahlaki yapı ciddi bir kriz içerisinde. Bu krizin temel sorumlusu, modernleşmenin kendisidir. Çünkü liberal bireycilik, felsefi olarak modern dünyanın ahlaki altyapısını oluşturmakta ve bu durum ahlaki tutarsızlığa yol açmaktadır (Kaptan, 2014). Günümüzde bu iddiayı doğrularcasına neredeyse her gün basında ya rüşvet alan bir devlet memuru ya da rüşvet veren bir işadamı, ya vergi kaçırana ya da ürettiği ürününün kusurunu gizleyen şirket haberi yer almaktadır. Bütün bu haberlerin gerisinde etik düşüncede ve ahlaki davranışlarda yaşanan yozlaşmalar yer almaktadır. Turizm sektöründe de benzer gelişmelerin yaşandığına dair bilgiler gerek sektörde çalışanlarla gerekse yaz stajlarından dönen öğrencilerle yapılan konuşmalarda ortaya çıkmaktadır. Özellikle personel hırsızlığı bütün güvenlik önlemlerine rağmen önlenememektedir. Otellerde yaşanan bir başka hırsızlık türü ise müşteri hırsızlığıdır (Demir, 2018). Bu durum hem otelde konaklayan çok farklı kültürlerden gelen müşterilerin hem de otelde çalışan personelin etik değerlerinde sıkıntılar olduğunu ortaya koymaktadır.

Toplumun tüm bireyleri birkaç istisna hariç örgün eğitim kurumlarında, yani okullarda eğitim almaktadırlar. Toplumda önemli ekonomik, sosyal ve kültürel etkileri bulunan turizm sektöründe çalışanların önemli bir kısmı lise, ön lisans ve lisans düzeyinde eğitim veren turizm okullarında örgün eğitim almaktadır. Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi de 1979’dan bu yana turizm sektörüne eğitimi ve nitelikli personel yetiştirme iddiasında olan Türkiye’deki en köklü turizm eğitim kurumlarından bir tanesidir. Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi ise, aynı iddiaları taşıyan görece daha genç bir turizm eğitim kurumudur. Bu kurumlarda eğitim gören ve gelecekte turizm sektöründe aktif bir şekilde görev alması beklenen öğrencilerin etik yargılarının bilinmesi sektörün gelecekte yaşayabileceği etik ihlaller konusunda bir ipucu verebilecektir. Bir başka ifadeyle, öğrenciler mezun olup turizm sektöründe çalışmaya başladıklarında sahip oldukları etik algıları verdikleri hizmete ve dolayısıyla da müşteri memnuniyetine ve sektörün gelişimine ya da gelişmemesine ciddi oranda katkıda bulunma potansiyeline sahiptir. Her ne kadar etik algılar aile, okul ve çevreden oluşan ve teknolojinin de

etkisiyle toplumu da aşan değişkenler tarafından şekillendirilse de, lisans eğitimi çalışma hayatı öncesi etik algıların şekillendiği son aşama olarak kabul edilebilir. Bu kabulden hareketle, çalışmada lisans düzeyinde eğitim alan turizm öğrencilerinin üniversite ortamındaki etik yargıları bazı demografik değişkenler açısından incelenmektedir.

2. Literatür Taraması

Zopiatis ve Kapardis (2008) tarafından Kıbrıs'ta yüksek lisans (MBA) yapan lisansüstü üniversite öğrencilerinin etik yargıları üzerine yapılan çalışmada öğrencilerin bazı demografik değişkenleri ile etik yargıları ilişkilendirilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin etik yargıları cinsiyete, etnik kökene, dini inanca ve daha önce etik dersi alınıp alınmadığına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir.

Coşkun ve Yıldırım (2009)'ın Adıyaman Üniversitesi öğrencileri üzerinde yürütmüş olduğu çalışmada kız öğrencilerin etik değer düzeylerinin erkeklere oranla; sağlık yüksekokulu öğrencilerinin etik değer düzeylerinin ise fen/edebiyat bölümü öğrencilerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özyer ve Azizoğlu (2010)'nun demografik değişkenlerin insanların etik tutumları üzerindeki olası etkilerini araştırdığı çalışmasında, ebeveyn eğitim seviyesinin kişinin etik tutumu üzerinde farklılık yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Genç vd., (2013) tarafından Fırat Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği, Yazılım Mühendisliği ve Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yürütülen çalışmada, kadın öğrencilerin etik davranışlar konusunda erkek öğrencilere göre daha hassas oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Özbek vd., (2013) çalışmasında Balıkesir Üniversitesi işletme öğrencilerinin dindarlık düzeyleri ile algılanan etik problem arasında bir ilişki tespit etmiştir. Araştırma sonucuna göre inançlı bireyler daha yüksek etik problem algılama düzeyine sahiptir.

Adıbatmaz ve Kurnaz (2017) Karabük Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin kopya çekme tutumlarını araştırdığı çalışmasından elde edilen sonuçlara göre; kız öğrencilerin ahlaki tutum puan ortalamaları erkek öğrencilerin puan ortalamalarından daha yüksek çıkmıştır.

Ünal ve Uçak (2017) Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencileri ile University of North Carolina at Chapel Hill School of Information and Library Science öğrencilerini etik ve intihal algısı yönünden karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre öğrencilerin intihalin ne olduğunu bildiği ancak etik dışı davranışlarda bulunduğu görülmüştür. University of North Carolina'da eğitim gören öğrencilerin tamamının üniversiteye gelmeden önce: ilk ve orta eğitim düzeyinde "intihal" ve araştırma konularında bilgi sahibi oldukları, Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin ise bu kavramla ve nasıl araştırma yapılacağı ile ilgili ilk bilgileri büyük çoğunlukla üniversite eğitimleri sırasında aldıkları görülmüştür.

Konu ile ilgili verilen literatür bulguları doğrultusunda, çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmaktadır:

Araştırma sorusu 1: Öğrencilerin etik yargıları cinsiyetlerine, kaçınıcı sınıfta olduklarına ve büyüdükleri yere göre farklılık göstermekte midir?

Araştırma sorusu 2: Öğrencilerin etik yargıları ailelerinin gelir seviyesine, anne babalarının tutumuna, annelerinin ve babalarının eğitim seviyesine göre farklılık göstermekte midir?

Araştırma sorusu 3: Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencileri ile Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencileri arasında etik yargılar açısından anlamlı bir fark var mıdır?

3. Yöntem

Bu araştırmanın amacı; turizm eğitimi alan öğrencilerin üniversite yaşamındaki etik yargılarının bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesidir. Araştırmada veriler, oluşturulan bir soru formu aracılığıyla toplanmıştır. Bu soru formunda demografik soruların yanı sıra öğrencilerin üniversite yaşamındaki etik yargılarının ölçülmesi amacıyla Zopiatis ve Kapardis (2008) tarafından yapılmış konu ile ilgili çalışmadan yararlanılarak hazırlanan ölçek Türkçeye uyarlandıktan sonra kullanılmıştır. Ölçek maddelerinin yanıt kategorileri "1= Kesinlikle yanlış değil" den başlayıp "5= Kesinlikle yanlış" a kadar giden 5'li derecelemeden oluşmaktadır. Maddelerin Türkçeye çevrilmesi 3 öğretim üyesi tarafından ayrı ayrı yapılmıştır. Daha sonra araştırmacılar bir araya gelerek çevirileri karşılaştırmışlar farklılıklar üzerinde tartışılmış, maddeler üç araştırmacının da hemfikir olduğu şekilde yazılmıştır. Çeviri yine iki dili ve kültürü iyi bilen, 2 öğretim üyesi tarafından da kontrol edilmiş ve tavsiyeleri alınarak küçük uyarlamalar yapılarak son şekli verilmiştir. Anketin uygulanacağı örneklemden 10 kişilik küçük bir gruba maddelerin anlaşılır olup olmadığı sorulmuş, tavsiyeleri dikkate alınmış ve Türk akademi kültürüne uygun hale getirilmiş, öğrencilerin üniversite yaşamındaki etik yargılarının 25 madde ile ölçülmesine karar verilmiştir.

3.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın modeli genel ve ilişkisel tarama modelidir. Araştırmanın evrenini Türkiye'de lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrenciler, çalışma evrenini ise Mersin Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veriler, 8 Nisan - 12 Mayıs 2016 tarihleri arasında Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerinden, 17 Ocak – 10 Mart 2017 tarihleri arasında ise Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerinden derslerde ders hocalarından izin alınarak öğrencilerin araştırmaya gönüllü katılımları esasına göre elde edilmiştir. Analizler 503 kullanılabilir anket üzerinden yapılmıştır. Analizlerde, tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra, faktör analizi, güvenilirlik analizi, t-testi ve ANOVA kullanılmıştır.

3.2. Ölçeğe Ait Geçerlilik Analizi

Soru formunda yer alan öğrenci etik yargıları ölçeğinin geçerliliğinin testi amacıyla açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Değişken sayısını azaltmak ve değişkenler arası ilişkilerdeki yapıyı ortaya çıkarmak için faktör analizinde temel bileşenler yöntemi ve Varimax döndürme yöntemi kullanılmıştır. Öz değeri 1'in üzerinde ve örneklem büyüklüğü 200'ün üzerinde olduğu durumlarda faktör yükü 0,40 kabul edilebilir (Kalaycı, 2014, s.321). Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği ölçütü oranının 0,50'nin üzerinde olması gerekir. Oran ne kadar yüksek olursa veri setinin faktör analizi yapmak için o kadar iyi olduğu söylenilebilir (Kalaycı, 2014: 322). Ek olarak verilerin çok değişkenli bir yapıya sahip olup olmadığının bir göstergesi olarak Barlett's Küresellik testleri yapılmıştır (Çokluk vd., 2012). Öğrenci etik yargıları ölçeğinin Kaiser-Meyer-Olkin örneklem yeterliliği %89,7 olarak tespit edilmiştir. Bartlett's Küresellik Testi için Ki-Kare: 8944,902 olup; bu değer 0,001 düzeyinde anlamlıdır. Öte yandan

maddeler arası korelasyon olmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle verilerin çok değişkenli normal dağılıma uygun olduğu söylenebilir (Çokluk vd., 2012: 219).

Tablo 1: Öğrenci Etik Yargıları Ölçeği Açıklayıcı Faktör Analizi

	Yükü	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Ortalama	Alfa
1. Bencilik		6,361	25,443	3,8094	0,962
Kütüphanede dersle ilgili önemli (faydalı) olabilecek kitapları başkaları bulmasını diye saklamak.	0,920				
Diğerlerinden daha yüksek not alabilmek için dersle ilgili bilgi ve notları paylaşmamak.	0,850				
Akademik başarıya katkı sağlayacaksa arkadaşlarını kırmaktan çekinmemek.	0,822				
Grup çalışmalarında diğerlerinden daha az çalışmak.	0,800				
Notu etkileyecek bir ödevi küçük değişikliklerle birden fazla derste kullanmak.	0,773				
Bir öğrenci tarafından hazırlanmış ödevi, başka bir öğrenci tarafından kendi yapmışçasına teslim etmek.	0,771				
Proje, ödev, ders notu vb. dokümanları para karşılığı bir başka öğrenciye satmak.	0,749				
Üniversite olanaklarından yararlanabilsinler diye dışardan birilerine öğrenci kimliğini vermek.	0,683				
2. Bilişim Etiği		5,200	20,800	3,1775	0,968
Yetkisiz olarak öğrencilerin kişisel bilgilerine erişmek ve değiştirmek.	0,841				
İnternette illegal şekilde müzik, film, program indirmek.	0,833				
Telif hakkı olan elektronik kitapları izinsiz olarak kopyalamak.	0,832				
İzinsiz olarak bir başka öğrencinin bilgisayar hesabını kullanmak.	0,831				
Üniversitenin satın aldığı lisanslı programları kopyalayarak evde kişisel amaçlı kullanmak.	0,830				
İnternette indirilen bir ödevi kendi yapmış gibi vermek.	0,790				
3. Kopya		4,948	19,792	3,8087	0,956
Çok zor sınavlarda kopya çekmek.	0,821				
Sınav esnasında başka öğrenciler tarafından kağıdına bakılmasına izin vermek.	0,812				
Yakalanma riskinin düşük olduğu sınavlarda kopya çekmek.	0,800				
Sınav kağıdını kimseye göstermemek için saklamak.®	0,769				
Sınavlarda, diğer öğrencilerden kopya vermelerini istemek.	0,762				
Sınavda çalışkan öğrencilerin yakınına oturarak cevaplarını izinsiz olarak kağıda geçirmek.	0,682				
4. İkili İlişki Etiği		4,518	18,072	4,2876	0,972
Kritik durumlarda kazanç düşüncesiyle (not, devamsızlık vb.) hocaya duygu sömürsü yapmak.	0,846				
Devamsızlık yapılması durumunda dersin hocasına mazeret uydurmak.	0,804				
Kritik durumlarda hocaların odasına gidip ekstra puan istemek.	0,711				
Ayrıcalık elde etmek adına dersin hocasıyla daha iyi ilişkiler kurmak.	0,658				
Kritik durumlarda hocaya yalan söylemek.	0,626				

Faktör çıkarma metodu: Temel bileşenler analizi; Döndürme metodu: Varimax
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği: %89,7; Bartlett's Küresellik Testi için Ki-Kare: 8944,902; s.d.:300, p<0.001; Açıklanan toplam varyans: %84,106; Ölçeğin tamamı için güvenilirlik katsayısı: 0,891; Genel ortalama: 3,8096 Yanıt kategorileri 1:Kesinlikle Yanlış Değil 2:Yanlış Değil, 3:Fikrim Yok, 4:Yanlış, 5:Kesinlikle Yanlış

Bu bilgiler ışığında ölçeğin faktör yapısını ortaya koymak amacıyla 25 ifadeli ölçeğe faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğe uygulanan faktör analizi sonucunda ölçek 4 faktör altında toplanarak toplam varyansın %84,106'sını açıkladığı bulgulanmıştır. Tablo 1, öğrenci etik yargıları ölçeğine ilişkin faktör analizi sonucunu göstermektedir.

Faktör analizi sonucunda 25 madde 4 boyut altında toplanmıştır. “**Bencillik**” olarak isimlendirilen birinci faktör, 8 ifadeden oluşmakta ve toplam varyansın %25,443'ünü tek başına açıklamaktadır. Yapılan faktör analizi sonucunda elde edilen ikinci faktör 6 ifadeden oluşmakta olup toplam varyansın %20,800'ünü açıklamaktadır. İkinci faktör altında toplanan ifadeler daha çok bilgisayar kullanımı ile ilişkili ifadeler olduğu için ikinci faktöre “**Bilişim Etiği**” adı verilmiştir. Elde edilen üçüncü faktör, 6 ifadeden oluşmakta ve toplam varyansın %19,792'sini açıklamaktadır. Üçüncü faktörü oluşturan ifadeler kopya çekmekle ilgili olduğu için bu faktör “**Kopya**” olarak adlandırılmıştır. Elde edilen dördüncü faktör ise 5 ifadeden oluşmakta ve toplam varyansın %18,072'sini açıklamaktadır. Dördüncü faktörde toplanan ifadeler hocaya duygu sömürüsü yapmak, hocaya mazeret uydurmak ve hocanın odasına gidip ekstra puan istemek gibi konularla ilgili olduğu için bu faktör “**İkili İlişki Etiği**” olarak adlandırılmıştır.

3.3. Güvenilirlik Analizi

Bir ölçeğin güvenilirliğini test etmek için farklı yaklaşımlar kullanılmaktadır. Bu yöntemler arasında en yaygın kullanılanı Cronbach's Alpha katsayısıdır (Ural ve Kılıç, 2013: 280). Öğrenci etik yargıları ölçeğinin güvenilirlik katsayısı, 0,927 olarak bulgulanmıştır. Ölçek ikiye ve örneklem rastgele ikiye bölünerek ve ayrıca tek ve çift numaralı ölçek maddelerine göre ölçeklerin güvenilirlik katsayıları hesaplanmış ve hepsinin 0,850'nin üstünde olduğu görülmüştür. Böylelikle ölçeğin 'yüksek' derecede güvenilir olduğu söylenebilir. Öte yandan madde bütün arasındaki korelasyon katsayılarının negatif olmadığı ve hepsinin 0,250'den büyük olduğu bulunmuştur.

4. Bulgular

Tablo 2'de görüldüğü üzere toplam 503 öğrenciden 284'ü Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesinden, 219 öğrenci ise Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesinden araştırmaya katılmıştır. Öğrencilerin %51,1'ini (257 kişi) kadınlar oluşturmaktadır. Ayrıca %26,8'i (135 kişi) 4.sınıf öğrencisi, %38,4'ü (193 kişi) büyükşehirde büyümüş, %38'inin (191 kişi) annesi lise mezunu, %39'unun (196 kişi) ise babası lise mezunudur. Katılımcıların %54,3'ü (273 kişi) ailesinin gelir durumunu 'orta' ve %51,3'ü (258 kişi) ise genel olarak anne babalarının tutumunu 'demokratik' olarak nitelemektedir.

Tablo 2: Katılımcıların Demografik Değişkenlerine İlişkin Bulgular

		Frekans	Yüzde
Üniversite	Mersin Üniversitesi	284	56,5
	Selçuk Üniversitesi	219	43,5
Cinsiyet	Kadın	257	51,1
	Erkek	246	48,9
Sınıf	1. Sınıf	131	26,0
	2. Sınıf	126	25,0
	3. Sınıf	111	22,1
	4. Sınıf	135	26,8

Tablo 2'nin devamı

Büyünülen Yer	Köy	99	19,7
	Kasaba	86	17,1
	Şehir	125	24,9
	Büyükşehir	193	38,4
Ailenin Gelir Seviyesi	Düşük	78	15,5
	Orta	273	54,3
	Yüksek	152	30,2
Anne Baba Tutumu	İlgisiz	127	25,2
	Demokratik	258	51,3
	Otoriter	118	23,5
Anne Eğitim Seviyesi	İlköğretim	190	37,8
	Lise	191	38,0
	Üniversite	122	24,3
Baba Eğitim Seviyesi	İlköğretim	151	30,0
	Lise	196	39,0
	Üniversite	156	31,0
TOPLAM		503	%100

Birinci araştırma sorusu öğrencilerin etik yargılarının cinsiyetlerine, kaçınıcı sınıfta olduklarına ve büyüdükleri yere göre farklılık gösterip göstermediğini sorgulamaktadır. Tablo 3' te araştırmaya katılan öğrencilerin üniversite yaşamındaki etik yargılarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan t-testinin sonuçları sunulmuştur. Yapılan t-testine göre, öğrenci etik yargıları alt boyutlarından Bencillik ve İkili İlişki Etiği anlamlı bir fark göstermezken Bilişim Etiği ve Kopya boyutları öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 3: Öğrencilerin Etik Yargılarının Cinsiyet Yönünden Karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	Ortalama	Standart Sapma	t Değeri	Anlam Düzeyi
<i>Bencillik</i>	Kadın	257	4,1435	0,52561	1,246	0,214
	Erkek	246	4,0757	0,68095		
<i>Bilişim Etiği</i>	Kadın	257	2,8249	0,87167	10,034	0,000
	Erkek	246	2,1938	0,49596		
<i>Kopya</i>	Kadın	257	3,5973	0,85216	9,246	0,001
	Erkek	246	2,8808	0,88449		
<i>İkili İlişki Etiği</i>	Kadın	257	2,6078	0,95440	0,966	0,334
	Erkek	246	2,5276	0,90539		

Tablo 3'e bakıldığında kadın katılımcılar öğrenci etik yargıları ölçeğinin her bir alt boyutuna erkek katılımcılardan daha yüksek ortalama atamışlardır. Ancak istatistiksel olarak sadece Bilişim Etiği ve Kopya boyutlarında bu ortalama farkları anlamlıdır ($p < 0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin etik yargılarının okudukları sınıflara göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için ANOVA yapılmıştır. ANOVA sonuçları Tablo 4'te özetlenmiştir. Tabloya bakıldığında öğrenci etik yargısı ölçeğinin Kopya ve İkili İlişki Etiği boyutlarının öğrencilerin sınıflarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulgulanmıştır ($p < 0,05$).

Tablo 4: Öğrencilerin Etik Yargılarının Sınıflarına Göre Karşılaştırılması

	Sınıf	n	Ortalama	Standart Sapma	F Değeri	Anlam Düzeyi
<i>Bencillik</i>	1.Sınıf	131	4,1174	0,61780	0,035	0,991
	2.Sınıf	126	4,1022	0,64988		
	3.Sınıf	111	4,1216	0,56394		
	4.Sınıf	135	4,1019	0,59522		
	Toplam	503	4,1103	0,60691		
<i>Bilişim Etiği</i>	1.Sınıf	131	2,6183	0,80953	1,678	0,171
	2.Sınıf	126	2,4974	0,77057		
	3.Sınıf	111	2,3964	0,73411		
	4.Sınıf	135	2,5333	0,78750		
	Toplam	503	2,5162	0,77926		
<i>Kopya</i>	1.Sınıf	131	3,0738	0,92961	2,722	0,044
	2.Sınıf	126	3,2923	0,94061		
	3.Sınıf	111	3,2222	0,85379		
	4.Sınıf	135	3,3926	0,99198		
	Toplam	503	3,2469	0,93844		
<i>İkili İlişki Etiği</i>	1.Sınıf	131	2,5557	0,91628	4,639	0,003
	2.Sınıf	126	2,4730	0,92004		
	3.Sınıf	111	2,4036	0,77787		
	4.Sınıf	135	2,8059	1,02766		
	Toplam	503	2,5686	0,93069		

Varyansların homojenliği testine (Levene) göre varyanslar homojen olduğundan ($p>0,05$) hangi gruplar arasında farklılık olduğunu görebilmek için Scheffe testine başvurulmuştur. Gruplar arası çoklu karşılaştırma (Scheffe) sonucu Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 5: Sınıfa Göre Öğrenci Etik Yargıları Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Tablosu

			Ortalama Farkı	Anlam Düzeyi
<i>Kopya</i>	4.Sınıf	1.Sınıf	0,31880*	0,033
<i>İkili İlişki Etiği</i>	4.Sınıf	2.Sınıf	0,33291*	0,037
		3.Sınıf	0,40232*	0,009

Not: * $p<0,05$

Tablo 5'ten görüleceği üzere 4. Sınıfta okuyan öğrenciler 1.Sınıfta okuyan öğrencilere göre kopya boyutunda daha etik yargılara sahiptir. Öğrenci etik yargıları ölçeğinin bir diğer alt boyutu olan ikili ilişki etiği boyutunun ortalamalarına bakıldığında ise 4.Sınıf öğrencileri 2. ve 3.Sınıf öğrencilere göre nispeten daha etik yargılara sahip oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin etik yargılarının büyüdükleri yere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan ANOVA testi sonucu Tablo 6'da gösterilmiştir. Tabloya göre Bilişim Etiği hariç öğrenci etik yargıları ölçeğinin alt boyutları büyünülen göre anlamlı farklılıklar göstermektedir ($p<0,05$).

Tablo 6: Öğrencilerin Etik Yargılarının Büyüdükleri Yere Göre Karşılaştırılması

	Büyünülen Yer	n	Ortalama	Standart Sapma	F Değeri	Anlam Düzeyi
<i>Bencillik</i>	Köy	99	4,2866	0,38806	9,241	0,000
	Kasaba	86	4,1686	0,35395		
	Şehir	125	4,1920	0,44748		
	Büyükşehir	193	3,9411	0,80667		
	Toplam	503	4,1103	0,60691		
<i>Bilişim Etiği</i>	Köy	99	2,5219	0,80378	1,159	0,325
	Kasaba	86	2,4109	0,67189		
	Şehir	125	2,4760	0,74797		
	Büyükşehir	193	2,5864	0,82812		
	Toplam	503	2,5162	0,77926		
<i>Kopya</i>	Köy	99	3,7828	0,84026	15,506	0,000
	Kasaba	86	3,2461	0,91528		
	Şehir	125	3,0347	0,93644		
	Büyükşehir	193	3,1097	0,89925		
	Toplam	503	3,2469	0,93844		
<i>İkili İlişki Etiği</i>	Köy	99	2,1980	0,70710	9,929	0,000
	Kasaba	86	2,5116	0,87722		
	Şehir	125	2,5408	0,91158		
	Büyükşehir	193	2,8021	1,00229		
	Toplam	503	2,5686	0,93069		

Farklılıkların tespit edildiği ANOVA testi sonrasında hangi gruplar arasında farklılıklar olduğunu görebilmek için Scheffe testine başvurulmuştur. Gruplar arası çoklu karşılaştırma (Scheffe) sonucu Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Büyünülen Yere Göre Öğrenci Etik Yargıları Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Tablosu

			Ortalama Farkı	Anlam Düzeyi
<i>Bencillik</i>	Köy	Büyükşehir	0,34555*	0,000
	Kasaba	Büyükşehir	0,22754*	0,033
<i>Kopya</i>	Köy	Kasaba	0,53670*	0,001
		Şehir	0,74816*	0,000
		Büyükşehir	0,67316*	0,000
<i>İkili İlişki Etiği</i>	Şehir	Köy	0,34282*	0,049
	Büyükşehir	Köy	0,60409*	0,000

Not: * $p<0.05$

Tablo 7'ye göre köy ve kasabada yetişen öğrenciler, büyükşehirde yetişen öğrencilere göre nispeten daha az bencil yargılara sahiptirler. Kopya boyutunda köyde büyüyen öğrenciler kasaba, şehir ve büyükşehirde büyüyen öğrencilere göre daha etik yargılara sahiptirler. İkili ilişki etiği boyutunda değerlendirmek gerekirse, şehir ve büyükşehirde yetişen öğrenciler köyde büyüyen öğrencilere göre üniversite yaşamında ikili ilişkilerde daha etik yargılara sahiptirler.

İkinci aştırma sorusu öğrencilerin etik yargılarının ailelerinin gelir seviyesine, anne babalarının tutumuna, annelerinin ve babalarının eğitim seviyesine göre farklılaşıp farklılaşmadığını sorgulamaktadır. Ailenin gelir seviyesi göre etik yargıların farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla ANOVA yapılmış ve sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin Etik Yargılarının Ailelerin Gelir Seviyesine Göre Karşılaştırılması

	Gelir Seviyesi	n	Ortalama	Standart Sapma	F Değeri	Anlam Düzeyi
<i>Bencilik</i>	Düşük	78	4,0801	0,54653	12,684	0,000
	Orta	273	4,0082	0,67190		
	Yüksek	152	4,3092	0,44711		
	Toplam	503	4,1103	0,60691		
<i>Bilişim Etiği</i>	Düşük	78	2,3868	0,70634	5,420	0,005
	Orta	273	2,4597	0,75934		
	Yüksek	152	2,6842	0,82639		
	Toplam	503	2,5162	0,77926		
<i>Kopya</i>	Düşük	78	2,9338	0,78878	29,334	0,000
	Orta	273	3,0830	0,92698		
	Yüksek	152	3,7018	0,86902		
	Toplam	503	3,2469	0,93844		
<i>İkili İlişki Etiği</i>	Düşük	78	2,7000	1,0173	1,191	0,305
	Orta	273	2,5692	0,90599		
	Yüksek	152	2,5000	0,92729		
	Toplam	503	2,5686	0,93069		

Tablo 8'e göre öğrencilerin ailelerinin gelir seviyesi öğrenci etik yargıları ölçeğinin İkili İlişki Etiği hariç diğer alt boyutlarında anlamlı farklılıklar göstermektedir ($p < 0,05$). Farklıların hangi gruplar arasında olduğunu görmek için Scheffe testine başvurulmuş ve sonuçları Tablo 9'da özetlenmiştir.

Tablo 9: Ailenin Gelir Seviyesine Göre Öğrenci Etik Yargıları Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Tablosu

			Ortalama Farkı	Anlam Düzeyi
<i>Bencilik</i>	Yüksek	Düşük	0,22908*	0,022
		Orta	0,30097*	0,000
<i>Bilişim Etiği</i>	Yüksek	Düşük	0,29746*	0,023
		Orta	0,22450*	0,017

Tablo 9'un devamı

Kopya	Yüksek	Düşük	0,76799*	0,000
		Orta	0,61873*	0,000

Not: *p<0.05

Tablo 9'dan görüldüğü üzere ailelerinin gelir seviyesi yüksek olan öğrenciler düşük ve orta olan öğrencilere göre öğrenci etik yargıları ölçeğinin alt boyutlarından Bencillik, Bilişim Etiği ve Kopya boyutlarında daha fazla etik yargılara sahiptirler. Öğrencilerin etik yargılarının genel olarak anne baba tutumuna göre değişip değişmediğini belirlemek için ANOVA yapılmıştır ve sonuçları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Öğrencilerin Etik Yargılarının Genel Olarak Anne Baba Tutumuna Göre Karşılaştırılması

	Anne Baba Tutumu	n	Ortalama	Standart Sapma	F Değeri	Anlam Düzeyi
Bencillik	İlgisiz	127	3,9400	0,87583	9,552	0,000
	Demokratik	258	4,1202	0,50143		
	Otoriter	118	4,2722	0,37930		
	Toplam	503	4,1103	0,60691		
Bilişim Etiği	İlgisiz	127	2,6010	0,83390	2,109	0,122
	Demokratik	258	2,5278	0,77882		
	Otoriter	118	2,3997	0,70883		
	Toplam	503	2,5162	0,77926		
Kopya	İlgisiz	127	3,1982	0,89080	25,488	0,000
	Demokratik	258	3,0413	0,93082		
	Otoriter	118	3,7486	0,81933		
	Toplam	503	3,2469	0,93844		
İkili İlişki Etiği	İlgisiz	127	2,8362	1,01525	8,254	0,000
	Demokratik	258	2,5240	0,91173		
	Otoriter	118	2,3780	0,81347		
	Toplam	503	2,5686	0,93069		

Tablo 10'a göre öğrencilerin genel olarak anne baba tutumları öğrenci etik yargıları ölçeğinin Bilişim Etiği hariç diğer alt boyutlarında anlamlı farklılıklar göstermektedir (p<0,05). Farklıların hangi gruplar arasında olduğunu görmek için Scheffe testine başvurulmuş ve sonuçları Tablo 11'de özetlenmiştir.

Tablo 11: Anne Baba Tutumuna Göre Öğrenci Etiği Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Tablosu

			Ortalama Farkı	Anlam Düzeyi
Bencillik	Otoriter	İlgisiz	0,33229*	0,000
Kopya	Otoriter	İlgisiz	0,55042*	0,000
		Demokratik	0,70724*	0,000
İkili İlişki Etiği	İlgisiz	Demokratik	0,31219*	0,008
		Otoriter	0,45825*	0,001

Not: *p<0.05

Tablo 11'e göre anne baba tutumu otoriter olan öğrenciler, ailesi ilgisiz olan öğrencilere göre bencillik konusunda daha etik yargılara sahiptir. Yine aynı şekilde otoriter aileden gelen öğrenciler ilgisiz ve demokratik ailede yetişen öğrencilere göre kopya konusunda da daha etik yargılara sahipken ikili ilişki etiği boyutunda ailesi ilgisiz olan öğrenciler demokratik ve otoriter olan öğrencilere göre ikili ilişki etiği boyutunda daha etik yargılara sahiptirler.

Öğrencilerin etik yargılarının annelerinin eğitim seviyesine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koyabilmek için yapılan ANOVA sonucu Tablo 12'de verilmiştir. Tabloya göre, öğrencilerin etik yargıları annelerinin eğitim seviyesine göre Bencillik, Kopya ve İkili İlişki Etiği boyutlarında anlamlı farklılıklar göstermektedir ($p < 0,05$).

Tablo 12: Öğrencilerin Etik Yargılarının Annelerinin Eğitim Seviyesine Göre Karşılaştırılması

	Annelerin Eğitim Seviyesi	n	Ortalama	Standart Sapma	F Değeri	Anlam Düzeyi
<i>Bencillik</i>	İlköğretim	190	4,0066	,67587	4,559	0,011
	Lise	191	4,1662	,46224		
	Üniversite	122	4,1844	,67213		
	Toplam	503	4,1103	,60691		
<i>Bilişim Etiği</i>	İlköğretim	190	2,5026	,76549	0,145	0,865
	Lise	191	2,5401	,79186		
	Üniversite	122	2,5000	,78613		
	Toplam	503	2,5162	,77926		
<i>Kopya</i>	İlköğretim	190	2,9816	,89783	16,025	0,000
	Lise	191	3,3054	,87732		
	Üniversite	122	3,5683	,98281		
	Toplam	503	3,2469	,93844		
<i>İkili İlişki Etiği</i>	İlköğretim	190	2,6463	,99009	3,233	0,040
	Lise	191	2,6084	,90747		
	Üniversite	122	2,3852	,85054		
	Toplam	503	2,5686	,93069		

Tespit edilen anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğu Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13: Annenin Eğitim Seviyesine Göre Öğrenci Etik Yargıları Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Tablosu

			Ortalama Farkı	Anlam Düzeyi
<i>Bencillik</i>	Üniversite	İlköğretim	0,17785*	0,040
<i>Kopya</i>	Üniversite	İlköğretim	0,58673*	0,000
		Lise	0,26290*	0,046
<i>İkili İlişki Etiği</i>	İlköğretim	Üniversite	0,26107*	0,047

Not: *p<0.05

Tablo 13'e göre, annesi üniversite mezunu olanlar, annesi ilköğretim mezunu olanlardan daha az bencil yargılara sahiptirler. Kopya boyutunda annesi üniversite mezunu olanlar, ilköğretim ve lise mezunu olanlardan daha etik yargılara sahiptirler. İkili ilişki boyutunda ise, annesi ilköğretim mezunu olanlar annesi üniversite mezunu olanlardan daha etik yargılara sahiptirler.

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre öğrencilerin bencillik, bilişim, kopya ve ikili ilişki boyutları babalarının eğitim seviyesine göre farklılık göstermemektedir (p>0,05).

Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencileri ile Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencileri arasında etik yargılar açısından anlamlı bir fark var mıdır? Şeklindeki üçüncü araştırma sorusunu cevaplandırabilmek için ANOVA yapılmıştır ve sonuçları Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14: Öğrencilerin Etik Yargılarının Üniversite Yönünden Karşılaştırılması

	Üniversite	n	Ortalama	Standart Sapma	t Değeri	Anlam Düzeyi
<i>Bencillik</i>	Mersin Üniversitesi	284	4,2289	0,53828	5,112	0,000
	Selçuk Üniversitesi	219	3,9566	0,65576		
<i>Bilişim Etiği</i>	Mersin Üniversitesi	284	2,5540	0,75816	1,238	0,216
	Selçuk Üniversitesi	219	2,4673	0,80491		
<i>Kopya</i>	Mersin Üniversitesi	284	3,6901	0,79767	14,303	0,000
	Selçuk Üniversitesi	219	2,6720	0,78359		
<i>İkili İlişki Etiği</i>	Mersin Üniversitesi	284	2,7880	1,02008	6,536	0,000
	Selçuk Üniversitesi	219	2,2840	0,70689		

Tablo 14'e bakıldığında öğrenci etik yargıları ölçeğinin alt boyutlarından bilişim etiğinde Mersin Üniversitesi ile Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık görülmezken, Bencillik, Kopya ve İkili İlişki Etiği boyutlarında Mersin Üniversitesi öğrencileri Selçuk Üniversitesi öğrencilerinden daha etik yargılara sahiptirler.

5. Sonuç ve Tartışma

Çalışmada kız öğrencilerin erkeklere göre öğrenci etik yargıları alt boyutlarından *Bilişim Etiği* ve *Kopya* boyutlarında daha yüksek etik yargıya sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde Adıbatmaz ve Kurnaz (2017)'in öğrencilerin kopya çekme tutumlarını araştırdığı çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek etik puanlar aldığı görülmüştür. Ayrıca Zopiatis ve Kapardis (2008), Coşkun ve Yıldırım (2009) ve Gen vd., 'nin (2013) çalışmalarında da öğrencilerin etik yargıları cinsiyete göre değişmektedir ve kadın öğrenciler erkeklere göre daha etik yargılara sahiptirler. Bu sonucun nedenleri ile ilgili sosyoloji, psikoloji vb. gibi farklı disiplinler tarafından ya da disiplinler arası araştırmalar yapılması gerekir.

4. Sınıfta okuyan öğrenciler 1.Sınıfta okuyan öğrencilere göre *Kopya* boyutunda daha etik yargılara sahiptir. Öğrenci etik yargıları ölçeğinin bir diğer alt boyutu olan *İkili İlişki Etiği* boyutunda ise 4.Sınıf öğrencileri 2. ve 3.Sınıf öğrencilere göre nispeten daha etik yargılara sahip oldukları söylenebilir. Öğrencilerin sınıf atladıkça olgunlaştığı ve işin ciddiyetini kavrayıp ders çalışmaya başladığından kopya çekme veya hocadan not isteme davranışlarından vazgeçtiği düşünülebilir. Bu sonucun bir başka nedeni de alınan üniversite eğitiminin öğrencilerin davranışlarını olumlu olarak etkilediği ve daha etik davranışa sevk etmiş olma olasılığı olabilir.

Köy ve kasabada yetişen öğrenciler, büyükşehirde yetişen öğrencilere göre nispeten daha az bencil yargılara sahiptirler. Yine *Kopya* boyutunda köyde büyüyen öğrenciler kasaba, şehir ve büyükşehirde büyüyen öğrencilere göre daha etik yargılara sahiptirler. Bu durum köylerdeki yaşamın daha kapalı ve geleneksel olması ve dolayısıyla etik değerlerin daha az aşınmış olması olasılığı ile açıklanabilir. Kentlerde yetişen üniversite öğrencilerinin köye kıyasla ihtiyaç uyarılarının çok olması, onları ihtiyaçları giderme konusunda daha fazla güdülemiş olabilir. Bu durum da etik yargı seviyelerinin düşme olasılığını gündeme getirir. *İkili İlişki Etiği* boyutunda değerlendirmek gerekirse, şehir ve büyükşehirde yetişen öğrenciler köyde büyüyen öğrencilere göre üniversite yaşamında ikili ilişkilerde daha etik yargılara sahiptirler. Bu bulgu bir önceki bulguyla çelişkili gibi durmaktadır. Bu konu yeni çalışmalarda ele alınmalıdır.

Ailelerinin gelir seviyesi yüksek olan öğrenciler düşük ve orta olan öğrencilere göre öğrenci etik yargıları ölçeğinin alt boyutlarından *Bencilik*, *Bilişim Etiği* ve *Kopya* boyutlarında daha fazla etik yargılara sahiptirler. Ekonomik gelir ile ilgili literatürde Aslan ve Kozak (2008) tarafından yapılan bir çalışmada gelir durumu iyi olmayan öğrencilerin de etik yargılara sahip oldukları yönünde bir bulguya rastlanılmıştır. Ancak, bu sonuç ekonomik durumlarını iyi olarak algılayan öğrencilerin paraya ihtiyacı olmaması nedeniyle para karşılığında not vb. şeyleri satmaya ihtiyaç duymayacakları şeklinde yorumlanabilir. Ya da daha iyi bir ekonomik güç geri planda daha eğitimli ebeveynleri getirebilir. Bu durumda böyle bir ortamda daha iyi yetişen öğrencilerin daha fazla etik yargılara sahip olması beklenebilir.

Çalışmanın bir diğer bulgusuna göre anne baba tutumu otoriter olan öğrenciler, ailesi ilgisiz olan öğrencilere göre *Bencilik* konusunda daha etik yargılara sahiptir. Yine aynı şekilde otoriter aileden gelen öğrenciler ilgisiz ve demokratik ailede yetişen öğrencilere göre *Kopya* konusunda da daha etik yargılara sahiptir. Bu durum, otoriter aile yapısında kurallarla ve bazı değerlerle yaşamayı öğrenmiş öğrencilerin etik kurallara daha kolay adapte olabileceği şeklinde yorumlanabilir. Öte yandan *İkili İlişki Etiği* boyutunda ailesi ilgisiz olan öğrenciler demokratik ve otoriter olan öğrencilere göre ikili ilişki etiği boyutunda daha etik yargılara sahiptirler. Bu bulgu ailesi ilgisiz olan

öğrenciler not ortalamasını fazla önemsemediğinden hocalarla ikili ilişkiler kurmazken diğer öğrenciler ailelerinden korkularından hocalara duygu sömürsü, yalan söyleme, not isteme gibi etik dışı davranışlarda bulunabilecekleri şekilde yorumlanabilir.

Kopya ve Bencillik boyutunda annesi üniversite mezunu olanlar, annesi ilköğretim mezunu olanlardan daha etik yargılara sahiptirler. Gerris vd., (1997)'nin yaptığı "ailenin çocuğa değer kazandırmasındaki rolü" adlı çalışması sonucunda ailevi değerler, ailenin etik yargıları ve ailenin almış olduğu eğitim çocuğun geleceğini, inancını ve çocuk açısından neyin doğru neyin yanlış olduğunu şekillendirir. Çocuğun yetiştirilmesi ve büyütülmesinde özellikle rol sahibi olan annenin inancının, kültürel değerlerinin, yetiştiği çevrenin ve eğitim seviyesinin çocuk üzerinde önemli bir rol oynadığı kabul edilir. Torun (2007) tarafından lise öğrencileriyle yapılan çalışmadan elde edilen bulguya göre öğrencilerin internet etiği tutumları, annenin eğitim düzeyi değişkenine göre farklılık göstermektedir. Benzer şekilde Çelen (2012) çalışmasında bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımında ilköğretim öğrencilerinin etik olmayan davranışlarının anne eğitim seviyesine göre farklılaştığını tespit etmiştir ve Topsoy (2014) ortaöğretim öğrencilerinin etik algılarının anne eğitim seviyesine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgulardan hareketle toplumun geleceğini şekillendiren annelerin eğitilmesinin ne kadar önemli olduğu bir kez daha ortaya çıkmıştır denebilir. Hatta Türkiye'de üniversite sayısının artması ve daha çok sayıda geleceğin annelerinin üniversite mezunu olabileme şansı yakalaması gelecek kuşakların daha iyi yetişeceklerinin göstergesi olarak bile düşünülebilir. Ancak *İkili İlişki Etiği* boyutunda annesi ilköğretim mezunu olanlar annesi üniversite mezunu olanlardan daha fazla etik yargılara sahiptir. İlköğretim mezunu olan anneler çocuklarına gelenekçi bir tavırla hocalarla ikili ilişki kurmanın veya not istemek için hocanın odasına gitmenin ayıp olduğunu öğütlemiş olabilirler. Bu bulgunun gerisinde yatan nedenler bir başka araştırmanın konusu olabilir.

Diğer yandan öğrencilerin *Bencillik, Bilişim, Kopya ve İkili İlişki Etiği* boyutları babalarının eğitim seviyesine göre farklılık göstermemektedir. Bu durum Türkiye'de hala çocukların yetiştirilmesinde annelerin başrol oynadıklarının bir göstergesi şeklinde yorumlanabilir.

Son olarak *Bencillik, Kopya ve İkili İlişki Etiği* boyutlarında turizm eğitimi alan Mersin Üniversitesi öğrencileri Selçuk Üniversitesi öğrencilerinden daha fazla etik yargılara sahiptirler. Bu sonuçta ilginç bir sonuç gibi görünse de nedenine dair yorumda bulunmak için elde yeterli veri bulunmamaktadır.

Bu çalışmada sorulan üç araştırma sorusu da Mersin Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi turizm fakültelerinde okuyan öğrenciler örneğinde cevaplanmıştır. Bir başka ifadeyle, bütün araştırma sorularına tatmin edici cevaplar alınmıştır. Bu konuda araştırma yapacak araştırmacılara kota örnekleme yöntemi kullanarak tüm Türkiye'de lisans ve önlisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilere yada farklı alanlarda eğitim alan üniversite öğrencilerine yönelik araştırma yapmaları önerilebilir. Bu araştırmanın bundan sonra yapılacak araştırma tasarımlarına yol gösterebileceği düşünülmektedir.

6. Kaynakça

Adıbatmaz, M. ve Kurnaz, F.B. (2017). "Karabük Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda Öğrenim Gören Öğrencilerin Kopya Çekme Tutumlarının İncelenmesi" *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (3), 1061-1078.

- Aslan, A., ve Kozak, M. (2006). Turizmde Gelişme ve Etik Sorunları: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Ege Academic Review*, 6 b(1): 49-61.
- Cevizci, A. (2002), *Etiğe giriş (1. Basım)*, İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Çelen, F.K. (2012). "Bilgi Ve İletişim Teknolojilerinin Kullanımında İlköğretim Öğrencilerinin Etik Olmayan Davranışlara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Coşkun ve Yıldırım (2009), "Üniversite Öğrencilerinin Değer Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. 6(1), ss. 311-328.
- Çokluk, Ö., Şekercioglu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). "Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli SPSS ve LISREL Uygulamaları", Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Demir, E. (2018) 'Otelci nelerle uğraşmıyor ki?', Turizm gazetesi, <http://www.turizm gazetesi.com/article.aspx?id=67467> (14.03.2018)
- Genç, Kazez ve Fidan (2013), "Üniversite Öğrencilerinin Çevrimiçi Etik Dışı Davranışlarının Belirlenmesi" *Akademik Bilişim: Antalya*.
- Gerris, J.R.M., Dekovic, M., Janssens, J. M.A.M. (1997), "The Relationship Between Social And Childrearing Behaviors: Parents' Perspective Taking And Value Orientations" *Journal of Marriage and Family*, 59 (4), ss. 834-847.
- Kalaycı, Ş. (2014), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara: Asil Yayınevi.
- Kaptan, F. E., (2014). 'Erdem Merkezli Bir Adalet Teorisi', *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 72 (1), s.s. 759-804.
- Özbek, Özer ve Aydın (2013), "İşletme Öğrencilerinin Dindarlık Düzeyleri Ve Etik Niyetlerinin Pazarlama Etiği Bağlamında Değerlendirilmesi" *Business and Economics Research Journal*, 4(3), ss. 111-129.
- Özyer ve Azizoğlu (2010). Demografik Değişkenlerin Kişilerin Etik Tutumları Üzerindeki Etkileri, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 59-84.
- Pieper, A. (1999), *Etiğe Giriş*. Çeviren: Veysel Ataymen, Gönül Sezer, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Şimşek, Ş., Akgemici, T. ve Çelik, A. (2011), *Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Topsoy, S. (2014). "Ortaöğretim Kurumlarında Öğretmen Ve Öğrencilerin Eğitim Yönetimi Hakkındaki Etik Algıları: (Gölbaşı Örneği)" Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşletme Programı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Torun, Ö.(2007). "Resmî ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin İnternet etiğine ilişkin algılarının incelenmesi" Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Ural, A.ve Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Usta, A. (2010), "Kamu Görevlisinin Etik Amaç ve Ahlaki Yükümlülüğüne Yönelik Bir Değerlendirme" *Türk İdare Dergisi*, 468, ss. 159-181.
- Ünal, Y. ve Uçak, N. (2017) . Farklı Eğitim ve Kültürlerdeki Üniversite Öğrencilerinin İntihale İlişkin Görüş ve Davranışları, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 34(1).
- Zopiatis ve Kapardis (2008), "Ethical Behaviour of Tertiary Education Students in Cyprus" *Journal of Business Ethics*, 81, ss. 647-663.